

שיעורו השבועי של

מו"ר הרב שמעון כהן שליט"א

מפי כהן

ספר יהושע

פרק א

מצוות הכיבוש • הגבורה • החיזוק המשולש

ראשי פרקים:

ליהושע יש כוח להוסיף על קדושת ארץ ישראל • הנחר הגדול • קדושתה העצמית של הארץ • הזהירם שלא יתעצלו בכיבוש הארץ • מגאולה ניסית לגאולה טבעית • יהושע התעצל במלחמה • אין נביא כמשה ואין גיבור כיהושע • הבטחה אלקית בשני מימדים • שלושה תחומים שבהם יהושע קיבל חיזוק אלקי • לא ימוש ספר התורה הזה מפיך • העזרה האלקית תלויה במידת המוכנות של האדם

התנאים חלוקים⁶ על איזה כיבוש דיברה התורה, יש אומרים שמדובר בכיבוש רבים, כמו בכיבוש הארץ על ידי יהושע, שהיו כל ישראל ביחד וכבשוה לצורך כל ישראל, אבל כיבוש יחיד אין שמו כיבוש. ויש אומרים שגם כיבוש יחיד מועיל לקידוש המקום לענין חיוב במצוות התלויות בארץ, ולפי זה מעמדה של סוריא שכבשה דוד המלך בכיבוש יחיד, תלוי בשאלה אם "כיבוש יחיד שמיה כיבוש או לאו שמיה כיבוש".

נמצאנו למדים, שלכיבושו של יהושע ישנו מעמד מיוחד, ליהושע יש כוח להוסיף על קדושת ארץ ישראל.

הנהר הגדול

מעניין הדבר, שבתיאור הגבול שבספר דברים, נאמר: "מן המדבר והלבנון וְהַנְּהַר הַגָּדוֹל נָהַר פְּרַת וְעַד הַיָּם הָאֲחֵרוֹן יְהִי גְבוּלְכֶם"⁷, ואילו בספר יהושע נאמר: "מֵהַמְּדָבָר וְהַלְבָּנוֹן הַזֶּה וְעַד הַיָּם הָאֲחֵרוֹן יְהִי גְבוּלְכֶם וְהַנְּהַר הַגָּדוֹל נָהַר פְּרַת כָּל אֶרֶץ הַחֲתִים וְעַד הַיָּם הַגָּדוֹל מְבוֹא הַשְּׁמֶשׁ יְהִי גְבוּלְכֶם"⁸.

משה רבנו רואה 'נהר' ואילו יהושע רואה 'נהר גדול'. מה שבעיני משה, רבם של ישראל, נראה 'נהר', בעיני יהושע תלמידו נראה 'נהר גדול'. מעין מה שאמרו חז"ל⁹:

"הכל בידי שמים - חוץ מיראת שמים, שנאמר: ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה". אטו יראת שמים מילתא זוטרתא היא? והאמר רבי חנינא משום רבי שמעון בן יוחי: אין לו להקדוש ברוך הוא בבית גנזיו אלא אוצר של יראת שמים, שנאמר: 'יראת ה' היא אוצרו'! - אין, לגבי משה מילתא זוטרתא היא.

ליהושע יש כוח להוסיף על קדושת ארץ ישראל

לאחר הנפילה הגדולה שפקדה את האומה עם הסתלקותו של משה רבנו, רבם של ישראל, מתחדשת הנהגה שאורה קטן יותר, "פני משה כפני חמה, פני יהושע כפני לבנה"¹, כאשר הנהגתו של יהושע מקבלת את אורה כל העת מהנהגתו של משה רבנו.

המחויבות הראשונה המוטלת על כתפיו של יהושע היא, כיבוש הארץ והנחלתה לבני ישראל, וכך נאמר:

"כָּל מְקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ בְּךָ רַגְלְכֶם בּוֹ לְכֶם נִתְּתִיו כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֵל מֹשֶׁה: מֵהַמְּדָבָר וְהַלְבָּנוֹן הַזֶּה וְעַד הַנְּהַר הַגָּדוֹל נָהַר פְּרַת כָּל אֶרֶץ הַחֲתִים וְעַד הַיָּם הַגָּדוֹל מְבוֹא הַשְּׁמֶשׁ יְהִי גְבוּלְכֶם: לֹא יִתְיַצֵּב אִישׁ לְפָנֶיךָ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ כְּאֲשֶׁר הֵייתִי עִם מֹשֶׁה אֲהִיָּה עִמָּךְ לֹא אֲרַפֶּךָ וְלֹא אֲעֻזְבֶּךָ: חֲזַק וְאִמְץ כִּי אֶתֶּה תִּנְחַל אֶת הָעָם הַזֶּה אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאֲבוֹתֶם לָתֵת לָהֶם"².

רש"י³ מבאר, שהכתוב מלמדנו כי ניתנה לבני ישראל הזכות והאפשרות להרחיב את גבולות ארצם ולקדש גם את אדמת חוץ לארץ על ידי כיבושה, וזו לשונו:

"כל מקום אשר תדרך - כיוצא בו נאמר למשה ושנינו בספרי, אם ללמד על תחומי ארץ ישראל הרי הוא אומר: 'מן המדבר והלבנון', אם כן למה נאמר: 'אשר תדרך', אף חוצה לארץ משתכבשו את הארץ, כל מה שתכבשו חוצה לארץ יהיה קדוש ויהיה שלכם".

פסוק דומה מוזכר בספר דברים: "כָּל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ בְּךָ רַגְלְכֶם בּוֹ לְכֶם יְהִי"⁴, ומבואר בספרי⁵, שבמילים אלו חידשה התורה שגם מקומות מחוץ לארץ ישראל שיכבשו על ידי ישראל תחול עליהם קדושת הארץ, וינהגו בה מצוות התלויות בארץ.

¹ בבא בתרא עה ע"א.

² יהושע א, ג-ו.

³ רש"י יהושע א, ג.

⁴ דברים יא, כד.

⁵ ראה ספרי עקב נא.

⁶ ראה גיטין ח ע"ב; מז ע"א.

⁷ דברים יא, כד.

⁸ יהושע א, ד.

⁹ ברכות לג ע"ב.

ששמחים היו זה עם זה, וכן הארץ שמחה לקראת ישראל, וכן ליעקב אבינו קפצה לו הארץ וכולא רזא חדא, דהא ארעא קדישא לעמא קדישא סלקא [והכל סוד אחד, שהרי ארץ הקודש לעם הקודש הולכת].

וכן לעתיד לבא 'שוש תשיש ותגל עקרה בקיבוץ בניה לתוכה', בין למעלה בין למטה בסוד הדבקות שיש בין הקרובים ואהבה שבדומים".

חלקי ארץ ישראל שאינם בתוך גבולות ההבטחה ונכבשו בתקופת יהושע, מוכנים היו עבורנו מששת ימי בראשית, וכך דרשו חז"ל¹³ את הפסוק "עמד וְיִמְדָד אֶרֶץ רְאָה וַיֵּתֶר גּוֹיִם"¹⁴: הקב"ה מדד את כל הארצות, ולכל ארץ התאים אומה, וראה שארץ ישראל לבדה מתאימה לעם ישראל.

הקשר בין עם ישראל לבין ארץ ישראל הוא קשר מהותי, "ארץ ישראל היא חטיבה עצמונית קשורה בקשר חיים עם האומה, חבוקה בסגולות פנימיות עם מציאותה"¹⁵. ארץ ישראל היא המקום היחידי המתאים לפיתוח הכישרונות של עם ישראל.

הזהירים שלא יתעצלו בכיבוש הארץ

האברבנאל¹⁶ מסביר, שהמילים "כָּל מְקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ כָּף רַגְלְכֶם בּוֹ לְכֶם נִתְתִּיו", מבשרות על חלון הזדמנויות שנועד לזרז את בני ישראל במצוות הכיבוש, וזו לשונו:

"הזהירים שלא יתעצלו בכבוש הארץ, כי כל המקום אשר ילכו שמה יהיה נתון אליהם, ואם לא ילכו שמה ולא ישימו כוונתם לכבוש לא יזכו אליה... ולפי שלא יחשבו שה' ילחם להם והמה יתחבאו אל הכלים, לכן הודיעם שצריך אליהם לעבור בזריזות רב, כי כל מקום אשר תדרוך כף רגליהם ינתן להם".

המעבר מהנהגת המדבר להנהגת ארץ ישראל איננו פשוט. עד עתה התרגלו בני ישראל להנהגה ניסית, "ה' יִלְחֶם לְכֶם וְאִתְּם תִּחַרְשׁוּ"¹⁷, וכעת נדרש מאמץ מעשי מרוכז לשם הקמת יחידות עילית של לוחמים קרביים מיומנים - גולני, צנחנים, שריון, תותחנים וכו'. מהיום מפשילים שרולים ומתחילים לעבוד בכל הכוח.

מגאולה ניסית לגאולה טבעית

בהקדמתו לספר במדבר כותב הנצי"ב, שהנהגה הניסית בה נהג הקב"ה עם ישראל במדבר היתה אמורה להתחלף להנהגה טבעית ללא ניסים גלויים. ואכן, בשנה הארבעים כשבני ישראל חנו כבר על גבול הארץ, ניסי המדבר הלכו והתמעטו (פסק הענן ופסקה הבאר). ההבנה שהנהגת ה' בארץ עתידה להיות טבעית חוללה משבר בעם, ועל שינוי זה אמרו חז"ל¹⁸: "ויבדל אלקים

דאמר רבי חנינא: משל, לאדם שמבקשים ממנו כלי גדול ויש לו - דומה עליו ככלי קטן - קטן ואין לו - דומה עליו ככלי גדול".

משה רבנו היה בעל מדרגה רוחנית מופלאה, עד שכל דבר היה לגביו קטן. ולכן מה שנראה ליהושע 'נהר גדול', היה בעיני משה רבנו 'נהר' סתם.

קדושתה העצמית של הארץ

ארץ ישראל נתקדשה על ידי עם ישראל שתי פעמים - פעם ראשונה בימי יהושע (קדושת עולי מצרים), ופעם שניה בימי עזרא (קדושת עולי בבל). חז"ל¹⁹ אומרים, שקדושה ראשונה של ארץ ישראל בטלה כשגלו ישראל לבלב אחרי חורבן בית ראשון, ורק המקומות שבהם החזיקו עזרא ועולי בבל נתקדשו בקדושה שניה - לענין שמיטה ומעשרות - וקדושה זו קיימת עד היום הזה²¹.

"כפתור ופרח"²² מחלק בין קדושתה העצמית של ארץ ישראל מחמת השכינה השורה בה, לקדושה הבאה על ידי ישראל והגורמת לחיוב המצוות התלויות בארץ. לידו, קדושתה העצמית של הארץ, כשם שהיתה קיימת לפני כיבוש הארץ בימי יהושע, כך אינה מתבטלת עם ביטול הכיבוש בזמן חורבן הבית וגלות ישראל, וכל מה שדנו חכמים בקדושה ראשונה אם קידשה לעתיד לבוא או לא קידשה, כל זה אינו אלא בנוגע לחיוב המצוות התלויות בארץ בלבד, אבל קדושת הארץ כולה לגבולותיה שבתורה, וטהרתה ומעלתה לחיים ולמתים, והיותה נחלת ה' - לא נגרע ממנה דבר, לא בזמן גלות בבל ולא בזמן הגלות האחרונה.

חילוק זה הרואה בקדושתה העצמית של הארץ קדושת עולמים שאיננה משתנה, מקבל משנה תוקף לאור דבריו הנפלאים של הרמ"ד, רבי משה דוד, ואלי, תלמיד הרמח"ל, בספרו "מזרח השמש", וכך כתב:

"כל מקום אשר תדרוך כף רגלכם בו לכם נתתיו - שלא אמר 'אתננו' בלשון עתיד, אלא 'נתתיו' בלשון עבר, כלומר כבר נתתיו והכינותיו לכם מששת ימי בראשית... וזהו שאמר: 'כאשר דברתי אל משה', והכל מן הטעם שפירשנו, שהחלק הקדוש בין למעלה בין למטה כבר הוכן מששת ימי בראשית אל הנשמות שיוצאות מסטרא דקדושה כשם שחלק הטמא של שאר הארצות הוכן אל הנשמות היוצאות מסטרא דמסאבותא. וכן ארץ הקדושה שמחה לקראת ישראל כשנכנסו בתוכה וקפצה לקראתם כדרך שקופצת אבן שואבת לקראת הברזל מרוב חפצה להדבק בו לפי טבעה. והוא כענין אמרם ז"ל בספר הזהר על פסוק 'ויבא אל הר האלקים חורבה', האי אבנא דמקבלא פרזלא כד חמי לה מיד היא מדלגת עליו. כך משה וזה סיני, כשנראו זה עם זה, דלג עליו, הדא הוא דכתיב: 'ויבא אל הר האלקים חורבה'. אמר רבי אבא: מוכנים היו מששת ימי בראשית זה עם זה, ואותו היום נתרגש ההר למול משה, וכיון שראהו שנכנס לתוכו ודלג בו, עמד ההר. מלמד

¹³ ויקרא רבה יג, ב.

¹⁴ חבקוק ג, ו.

¹⁵ אורות ארץ ישראל א.

¹⁶ אברבנאל יהושע פרק א.

¹⁷ שמות יד, יד.

¹⁸ ראה בראשית רבה ג, ה.

¹⁹ חגיגה ג ע"ב.

²¹ ראה רמב"ם הלכות תרומות א, ה; הלכות בית הבחירה ו, טז.

²² ראה כפתור ופרח ח"א פרק י עמ' רנג.

הַפְתּוּב בּוֹ כִּי אֶזְ תַּצְלִיחַ אֶת דְּרָכְךָ וְאֶז תִּשְׁפָּל: הֲלוֹא צִוִּיתִיךָ חֶזֶק וְאַמֶּץ אֶל תַּעֲרֹץ וְאֶל תַּחַת כִּי עִמָּךְ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תִּלְךָ"²¹.

דרכו של עולם היא, שבנקודת המעבר בין הנהגה להנהגה קמות אופוזיציות. מי אמר שיהושע הוא המתאים, אולי יש מוכשרים ממנו, מנוסים ממנו, חכמים ממנו וכדו'?! וכך כתב האברבנאל²²:

"לא יתיצב איש' וגו', שלא יקום בישראל מנהיג יעמוד לפני יהושע, כי כמו שהיה האל עם משה שלא קם נביא כמוהו כך היה עם יהושע בגבורה, אבל יהיה זה לו לבד כל ימי חייו לא אחרי כן תמיד, כענין במשה שלא קם עוד בישראל כמוהו לעד לעולם, ולכן ביהושע אמר לבד 'כל ימי חיך'".

אין נביא כמשה ואין גיבור כיהושע. כשם שמשה רבנו היה גדול הנביאים ולא קם בישראל כמותו, כך לא קם בישראל גיבור כיהושע בן נון, אלא שאצל יהושע אין זו הבטחה לדורות אלא לתקופת חייו. אמנם בדורו לא קמו גיבורים כמותו אבל בדורות הבאים קמו לישראל גיבורים נוספים ובראשם שמשון הגיבור. ממשיך האברבנאל:

"...ולפי שהשווה בזה יהושע לרבו משה, ואמר לו אותם הדברים עצמם שדיבר למשה (והיא באמת מעלה גדולה), לכן אמר יתברך על אותם הדברים, 'כאשר הייתי עם משה אהיה עמך' וגו', רצה לומר אל תתמה בזה, כי להיותם ייעודי הישועה וכיבוש הארץ, ראוי שתשווה למשה, כי בענין ישועת המלחמות תשווה אליו, וזהו 'כאשר הייתי עם משה אהיה עמך' וגו', כי בשניהם לה' הישועה".

על פניו אין מקום להשוואה בין יהושע למשה רבנו, משה רבנו היה רבם של ישראל ויהושע היה תלמידו, אך העובדה ששניהם היו עסוקים ב"ייעודי הישועה" הביאה להשוואה המוזכרת בפסוק, "כְּאֲשֶׁר הָיִיתִי עִם מֹשֶׁה אֶהְיֶה עִמָּךְ".

הבטחה אלקית בשני מימדים

המלבי"ם²³ מבאר שבמילים 'לא יתיצב...' כלולות שתי הבטחות, וזו לשונו:

"לא יתיצב - הבטיחו שני דברים:

(א) 'לא יתיצב איש לפניך', לתפוס שררה או לדבר דבר נגדך...

(ב) לענין הדיבוק האלקי, 'כאשר הייתי עם משה אהיה עמך', להשרות שכניתי עליך בנסים ובנפלאות כמו עם משה".

ההבטחה האלקית ליהושע היא בשני מימדים, במימד המעשי ובמימד הרוחני.

שלושה תחומים שבהם יהושע קיבל חיזוק אלקי

ההבטחה האלקית ניתנה, אך היא תלויה גם במעשים. כדי לזכות בהבטחות האלקיות אנו נדרשים לקיום מצוות ה', לכן

בין האור ובין החושך' - זה ספר במדבר שהוא מבדיל בין יוצאי מצרים לבאי הארץ".

הגאולה האחרונה, כידוע, תהיה גאולה טבעית ולא גאולה ניסית¹⁹. הקב"ה לא יביא לנו את ארץ ישראל על מגש של כסף, תהיה על כך מלחמה וב"ה ננצח ונשוב לכל מרחבי ארצנו.

יהושע התעצל במלחמה

למעשה יהושע לא הזדרז מספיק במצוות הכיבוש, וכך נאמר בהמשך הספר: "ימים רבים עָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ אֶת כָּל הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה מִלְחָמָה"²⁰, וכתב הרד"ק שם:

"ימים רבים - ולמעלה אמר 'לכד יהושע פעם אחת', רוצה לומר כי כל המלכים ההם שזכר לכד בפעם אחת בלי הפסק קודם ששבו אל המחנה הגלגלה, ואחר כך עשה מלחמה 'ימים רבים' עם שאר מלכי הארץ עד שלקח הכל.

ויש בו דרש, שנענש יהושע על שנתעצל במלחמת המלכים, כמו שנאמר: 'ימים רבים', שהרי אמר לו הקדוש ברוך הוא: 'כאשר הייתי עם משה אהיה עמך', ולמה חסרו משנותיו עשר שנים?

אלא אמר יהושע, אם אני מנחיל הארץ במהרה לישראל ועושה להם המלחמות, מיד אמות. אמר הקדוש ברוך הוא: לא כך עשה משה רבך כשאמרתי לו 'נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמך' מיד 'ידיבר משה אל העם החלצו' ואתה עלה בלבך כך, הנני מחסר משנותיך".

דברי הרד"ק מבוססים על דברי חז"ל. יהושע התעצל במלחמה בידועו כי בתום המלחמה יסתיים תפקידו בעולם. לכל אדם ישנן משימות חיים שעם השלמתן הוא מחזיר את נשמתו לבוראו. ישנם צדיקי עולם שסיימו את תפקידם בגיל צעיר, כמו האר"י הקדוש, הרמח"ל, אור החיים הקדוש.

חז"ל מבקרים את יהושע על כך שהתעצל במלחמה ולא נהג כמשה רבו. משה רבנו ידע שלאחר מלחמתו במדין עתיד להסתלק מן העולם, ואף על פי כן הזדרז לנקום את נקמת המדינים בלי להיכנס לחשבונות מהסוג הזה.

אין נביא כמשה ואין גיבור כיהושע

בפסוקים הבאים יהושע מקבל הבטחה אלקית ודברי חיזוק מיוחדים שכל מנהיג היה שמח לקבל, וכך נאמר:

"לא יתיצב איש לפניך כל ימי חיך כְּאֲשֶׁר הָיִיתִי עִם מֹשֶׁה אֶהְיֶה עִמָּךְ לֹא אֶרְפֶּךָ וְלֹא אֶעֱזָבְךָ: חֶזֶק וְאַמֶּץ כִּי אֶתָּה תִּנְחַל אֶת הָעָם הַזֶּה אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבוֹתֶם לָתֵת לָהֶם: רַק חֶזֶק וְאַמֶּץ מְאֹד לְשָׁמֵר לַעֲשׂוֹת כְּכֹל הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּךְ מֹשֶׁה עֲבֹדִי אֶל תִּסּוּר מִמֶּנּוּ יְמִין וּשְׂמֹאל לְמַעַן תִּשְׁפָּל בְּכָל אֲשֶׁר תִּלְךָ: לֹא יְמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהָיִיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמַר לַעֲשׂוֹת כְּכֹל

²¹ יהושע א, ה-ט.

²² אברבנאל יהושע א, ה.

²³ מלבי"ם יהושע א, ה.

¹⁹ ראה רמב"ם אגרת קידוש השם; אור החיים במדבר כד, יז; דרישת ציון מאמר א; שיבת ציון ח"ב עמ' 41; ועוד.

²⁰ יהושע יא, יח.

רבה לעורר מחלוקות ומדנים, וכדי להשלים את המלאכה בשלום דרושים אומץ רב וכוחות נפש אדירים.

החיזוק השני - מנהיגות בעלת עוצמה ושררה עלולה ליפול ולנצל את מעמדה לנהנתנות ופורקן יצרים, לכן דרושים חיזוק ועידוד מבחינה רוחנית.

החוזק השלישי - כנגד האויבים.

לא ימוש ספר התורה הזה מפיד

מלבד החיזוק אנו מוצאים פה גם ציווי: "לא ימוש ספר התורה הזו מפיד וְהָיְתָה בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה". מנהיגות שאינה מושתתת על התורה, אין לה עמידה. וכבר ראינו אידיאולוגיות שונות שקמו בקול תרועה רמה והציגו שיטה שלמה בעלת ערכים ועקרונות, ובשעת מבחן נחלו כישלון חרוץ.

אידיאולוגיה שאינה יונקת את כוחה מדבר ה', היא נבובה וחלולה, היא נוגעת רק במעטפת החיצונית ואין לה אחיזה בליבה, במהות. אבל אידיאולוגיה המיוסדת על אדני התורה, גם הצדדים המעשיים שלה שלמים יותר.

העזרה האלקית תלויה במידת המוכנות של האדם

המלבי"ם²⁷ עומד על משמעות הביטוי 'חזק ואמץ', וכה דבריו:

"חזק - ...התחלת התעוררות הגבורה תקרא בלשון 'חיזוק', וקיומה והתמדתה שהוא אומץ הלב תקרא בלשון 'אימוץ'... כי העזר העליון יחול כפי ההכנה האנושית".

ההתעוררות הראשונית לגבורה נקראת 'חיזוק', וקיומה והתמדתה נקראת 'אימוץ', כאשר העזרה האלקית תלויה במידת המוכנות של האדם לקראתה. ככל שאדם מכין את עצמו, מנטלית, תרבותית, רוחנית, נפשית ומוסרית, כך הוא זוכה לסייעתא דשמיא והצלחה במעשיו.

נאמר: "רק חזק ואמץ מאד לשמר לעשות ככל התורה אשר צוה משה עבדי אל תסור ממנו ימין ושמאול למען תשכיל בכל אשר תלך: לא ימוש ספר התורה הזו מפיד וְהָיְתָה בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה למען תשמר לעשות ככל הכתוב בו פי אז תצליח את דרכך ואז תשכיל"²⁴.

זו הפעם השניה שבה מופיע הביטוי 'חזק ואמץ' בפרקנו, ובסך הכל מופיע ביטוי זה בפרק שלוש פעמים, ללמדנו על שלושה תחומים שבהם יהושע קיבל חיזוק אלקי, כמבואר ברש"י²⁵:

"חזק ואמץ - בדרך ארץ..."

רק חזק ואמץ מאד - בתורה...

הלוא צויתך חזק ואמץ - במלחמה."

בשלושה תחומים זוכה יהושע לחיזוק אלקי, בהנהגה של דרך ארץ, הנהגה מדינית-מעשית ראויה; בהנהגה של תורה, ובהנהגה נכונה בשעת מלחמה. לאור זאת ביאר האברבנאל²⁶:

"וכפי שורשיו אלה [דברי רש"י] אחשוב לפרש הפסוקים, שציוה האל יתברך ליהושע שיתחזק בשלושה ענינים:

האחד - כנגד העם בהנהגתם כפי הראוי ולא יגור מפני איש, ולפי שרובי הקטטות הם בחלוקת הארצות, ...לכן הודיעו שיצטרך אל חוזק רב בהנהגת העם, כי הוא ינחיל להם את הארץ, ובוה יצטרך חוזק ואומץ רב.

החוזק השני - כנגד האל יתברך, וזה שלא ימשך אחר תאוותיו, אבל יתחזק לכבוש את יצרו ולשמור את כל מצוות התורה, כי זה מגודל האומץ, כמו שאמר התנא 'איזה גיבור - הכובש את יצרו', ולזה אמר בחוזק השני הזה 'רק חזק ואמץ מאד', שהזהיר עליו יותר מהאחרים.

והחוזק השלישי - הוא כנגד האויבים בעניני המלחמות לנצחם, ומפני זה אמר בחוזק השלישי הזה, 'הלא צויתך חזק ואמץ אל תערוץ ואל תחת', לומר שלא יערוץ ולא יחת מפני האויבים."

החיזוק הראשון - סוגיית חלוקת הארץ לנחלות יכולה בקלות

²⁴ יהושע א, ז-ח.

²⁵ רש"י יהושע א, ו-ט.

²⁶ אברבנאל יהושע א, ו.

²⁷ מלבי"ם יהושע א, ו.